

Buklets noziedzīgu nodarījumu upuriem

Kādas ir manas tiesības, ja esmu cietis no noziedzīga nodarījuma?

Neviens nav tam sagatavots, kļūt pat noziedzīga nodarījuma cietušo. Vienalga par ko ir runa, vai par kabatzādzību, smagu miesas bojājumu jeb kādu citu noziedzīgu nodarījumu: varbūt noziedzīgais nodarījums ir izraisījis aizvainojumu un uztraukumu un cietušais bieži vien nezina, kā rīkoties tālāk. Šis dokuments sniedz Jums pirmo informatīvo pārskatu par to, kur Jūs šajā situācijā varat saņemt palīdzību un kādas ir Jūsu tiesības.

Kurš var man palīdzēt?

Padomu un palīdzību piedāvā iestādes, kuras sniedz palīdzību cietušajiem. Iestādēs, kuras sniedz konsultācijas, strādā speciāli izglītotas personas, kurām ir liela pieredze ar cilvēkiem, kuri nonākuši Jūsu situācijā, un kuri vēlas gan Jūs uzklaut, gan Jums palīdzēt. Atkarībā no nepieciešamības viņi var Jums ieteikt, kur Jūs varat saņemt tālāko palīdzību, piemēram psihologa jeb ārsta palīdzību.

Informatīvo pārskatu par to, pie kā Jūs varat griezties, Jūs varat atrast mājas lapā www.hilfe-info.de Protams Jūs varat griezties arī jebkurā policijas iestādē.

Kā es varu sniegt ziņojumu par noziedzīgu nodarījumu un lūgumu ierosināt krimināllietu un kas notiek pēc tam?

Ja Jūs vēlaties sniegt ziņojumu par noziedzīgu nodarījumu, tad Jūs varat griezties jebkurā policijas iestādē. Jūs varat iesniegt ziņojumu par noziedzīgu nodarījumu arī prokuratūrā. Ja Jūs esat sniedzis ziņojumu par noziedzīgu nodarījumu, tad Jūs nevarat

vairs to atsaukt, jo izmeklēšanas iestādēm (policijai un prokuratūrai) ir jāuzsāk kriminālvajāšana jebkura noziedzīga nodarījuma gadījumā, par kuru ir ticis iesniegts paziņojums.

Tikai attiecībā uz dažiem smaguma pakāpes ziņā vieglākiem noziedzīgiem nodarījumiem (piemēram apvainojuma jeb mantas bojājuma gadījumā) cietušais var pats lemt par to, vai noziedzīgais nodarījums ir jāizmeklē. Tāpēc šos nodarījumus sauc par krimināllietām, kuras ierosina tikai pēc cietušā iesnieguma: kriminālvajāšana parasti tiek uzsākta šādā gadījumā tikai pēc cietušā iesnieguma, tātad tikai tad, ja Jūs kā noziedzīga nodarījuma cietušais to skaidri vēlaties. Šis iesniegums Jums ir jāiesniedz *trīs mēnešu laikā* kopš tā brīža, kad Jums ir pieejama informācija par nodarījumu un par vainīgo personu.

Ko lai es daru tajā gadījumā, ja es vācu valodu nesaprotu jeb slikti saprotu?

Tā nav problēma. Ja Jūs vēlaties sniegt ziņojumu par noziedzīgu nodarījumu, Jums tiks sniegta palīdzība. Ja Jūs tiek pratināts kā liecinieks jeb pratināta kā lieciniece, tad Jums ir tiesības lūgt tulka pakalpojumus. Ja Jums ir nepieciešama zināma informācija un Jūs nepārvaldat vācu valodu, tad Jūs varat sniegt lūgumu, saņemt informāciju Jums saprošā valodā.

Kāda informācija man ir pieejama attiecībā uz krimināllietu?

Ja Jūs esat noziedzīga nodarījuma cietušais, tad Jūs varat saņemt informāciju par lietas norisi un informāciju no lietas dokumentiem. Vislabāk darat zināmu uzreiz policijai, vai Jūs vēlaties saņemt informāciju un kādu informāciju Jūs vēlaties saņemt. Ja varat saņemt sekojošu informāciju:

- Jūs saņemat īsu rakstisku apstiprinājumu par to, ka esat sniedzis ziņojumu par noziedzīgu nodarījumu.
- Jums tiek sniegta informācija, ja prokuratūra krimināllietu ir izbeigusi, tas nozīmē, ka apsūdzība tiesā nav tikusi iesniegta.
- Jums tiek sniegta informācija, kad un kur notiek tiesas izmeklēšana un kas tiesājamai personai tiek pārmests.
- Jums tiek sniegta informācija par tiesas izmeklēšanas rezultātiem, tas nozīmē, par to, vai tiesa ir izteikusi attaisnojošu spriedumu jeb ir notiesājusi jeb krimināllieta ir tikusi izbeigta.
- Jums tiek sniegta informācija, vai apsūdzētā persona jeb notiesātā persona atrodas apcietinājumā. Jūs saņemat arī informāciju par to, ja šai personai tiek atļauts atvaļinājums apcietinājuma laikā jeb persona ir izbēgusi no apcietinājuma.
- Jums tiek sniegta informācija, vai notiesātajai personai ir aizliegts, ar Jums kontaktēties.

Papildus Jūs varat atsevišķā gadījumā prasīt, lai Jūs saņemtu lietas materiālu liecības jeb kopijas. Tā varētu piemēram būt nelaimes gadījumā skice pēc ceļu satiksmes nelaimes gadījuma, kas Jums ir nepieciešama, lai varētu pieprasīt zaudējuma atlīdzību jeb sāpju naudu. Ja Jums nav tiesības uz blakus sūdzību (informācija par blakus sūdzību atrodama tālāk šajā dokumentā 7. lapā), tad Jums ir jāpamato Jūsu iesniegums, proti jāpaskaidro, kāpēc Jums nepieciešama šī tiesas materiālu informācija. Atsevišķos gadījumos izņēmumi ir iespējami.

Jūsu liecība kā liecinieks jeb lieciniece

Kā noziedzīga nodarījuma cietušais jeb cietušā Jūs esat liecinieks jeb lieciniece un tādējādi spēlējat svarīgu lomu krimināllietā. Svarīgākais liecinieka jeb liecinieces uzdevums ir sniegt pilnīgu un patiesībai atbilstošu liecību. Jūs ļoti palīdzat izmeklēšanas iestādēm, ja Jūs paņemat līdzi uz noplatināšanu dokumentus, kas ir Jūsu rīcībā (piemēram slēdzienu jeb fotogrāfijas).

Parasti Jūs sniedzat savu liecību policijā. Daudzos gadījumos Jums ir jāsniedz vēlāk Jūsu liecība arī tiesas priekšā. Tikai izņēmuma gadījumos, piemēram, ja Jums ar apsūdzēto personu pastāv laulības jeb tuvas radniecības saites, Jūs varat atteikties sniegt liecību, tātad Jums nekas nav jāsaka.

Noplatināšanas laikā Jums ir jāuzrāda savs vārds un Jūsu dzīvojamā adrese. Izņēmums ir iespējams, ja pastāv sevišķs apdraudējums. Tas piemēram ir iespējams tādā gadījumā, ja kāds Jums ir piedraudējis ar vardarbību, ja Jūs vēlaties sniegt liecību. Tad Jums nav jāuzrāda Jūsu privātā dzīvojamā adrese. Tā vietā Jūs varat norādīt kādu citu adresi, kur Jūs iespējams sasniegt. Tā varētu būt piemēram iestāde, kas sniedz palīdzību cietušajiem, ar kuru Jūs uzturat kontaktus.

Ja Jums ir jāsniedz liecība tiesā un apsūdzētā persona atrodas tiesas priekšā, tad Jums netiks uzstādīts jautājums par Jūsu pilno dzīves vietas adresi, bet tikai par dzīves vietu. Ja pastāv apdraudējums, kā iepriekš minēts, tad Jums nav arī jānorāda Jūsu dzīves vieta.

Jums kā lieciniecei jeb kā lieciniekam sniegt liecību – tas protams rada izņēmuma situāciju, kura iespējams ir ļoti apgrūtinoša. Šī iemesla dēļ Jums ir iespējams ņemt līdzi kādu citu personu uz pratināšanu. Tā varētu būt kāda persona, ar kuru Jums pastāv radniecības jeb draudzības saites. Šī persona drīkst piedalīties pratināšanā, un tikai izņēmuma gadījumos tas nav atļauts. Protams Jūs drīkst pavadīt arī Jūsu advokāte jeb Jūsu advokāts. Atsevišķos gadījumos ir iespējams, pratināšanas laikā Jums uz valsts līdzekļu rēķina sniegt advokātes jeb advokāta pakalpojumus. Ja Jūs uzskatāt, ka Jums pratināšanas laikā, vienalga, vai šo pratināšanu veic policija, prokuratūra vai tiesa, nepieciešams šāds palīgs, tad lūdzu pēc iespējas savlaicīgi pirms Jūsu pratināšanas darāt to zināmu tai personai, kura veic pratināšanu!

Psihosociālais procesa atbalsts

Kopš 2017. gada pastāv visā Vācijā iespēja, zināmos gadījumos saņemt profesionālu atbalstu un aprūpi kriminālprocesa gaitā (tā saukto „psihosociālo procesa atbalstu“). It sevišķi bērniem un jauniešiem, kuri ir kļuvuši par vardarbības jeb seksuālo kriminālnozieģumu upuriem, ir tiesības saņemt šādu atbalstu. Taču arī pieauguši upuri, kuri cietuši no smagas vardarbības jeb no noziedzīga nodarījuma dzimumtieksmes apmierināšanai, var būt nepieciešams un iespējams šāds atbalsts.

Ja tiesa ir apstiprinājusi psihosociālo atbalstu procesa gaitā, tad tas tiek sniegts cietušajiem bez maksas. Jebkurā citā gadījumā Jums ir iespējams saņemt psihosociālo procesa atbalstu par Jūsu pašu līdzekļiem. Nebaidieties pajautāt par šīm iespējām policijai jeb iestādei, kura sniedz palīdzību cietušajiem. Šīs iestādes var Jums sniegt tālāku informāciju.

Arī internetā Jūs variet gūt daudz informācijas par psihosociālo atbalstu procesa gaitā interneta mājas lapā www.hilfe-info.de

Vai es varu iesaistīties krimināllietas procesā ar blakus sūdzību?

Ja Jūs esat zināma noziedzīga nodarījuma cietušais jeb cietušā, tad Jūs krimināllietas procesā varat iesaistīties ar blakus sūdzību. Tas attiecas piemēram uz izvarošanu, vardarbību dzimumtieksmes apmierināšanai, mēģinājumu nonāvēt jeb uz noziedzīgu nodarījumu, kura rezultātā ir tikusi nonāvēta tuva persona, ar kuru pastāv radniecības saites. Šādā gadījumā Jums ir īpašas tiesības. Piemēram Jūsu advokāts jeb advokāte var gūt pieeju lietas materiāliem bez īpaša pamatojuma un jebkurā procesa brīdī sniegt prasījumus lietā. Jums ir arī iespējams piemēram vienmēr piedalīties tiesas sēdē atšķirībā no citām lieciniecēm un lieciniekiem,.

Kā tiek apmaksāta mana advokāte jeb mans advokāts?

Ja Jūs izmantojat advokāta palīdzību, tad Jums var rasties izdevumi. Ja tiesājamā persona tiek notiesāta, tad šai personai ir jāsedz Jūsu advokāta izdevumi. Taču ne visas notiesātās personas ir spējīgas, patiešām apmaksāt izdevumus. Tāpēc ir iespējams, ka Jums tad pašam jeb Jums pašai ir jāapmaksā izdevumi.

Sevišķos izņēmuma gadījumos Jūs varat iesniegt tiesā prasību, saņemt advokātes jeb advokāta palīdzību uz valsts rēķina. Tas attiecas piemēram uz smagiem vardarbības noziegumiem jeb smagiem noziedzīgiem nodarījumiem dzimumtieksmes apmierināšanai jeb ja tuvi radnieki, piemēram, bērni, vecāki jeb laulātie partneri ir miruši noziedzīga nodarījuma dēļ. Šajā gadījumā nav svarīgi, vai Jums ir līdzekļi vai Jums šo līdzekļu nav.

Arī citos gadījumos Jūs varat iesniegt tiesā prasību, saņemt finansiālu atbalstu advokāta pakalpojumiem. Tas ir iespējams, ja Jums ir trūcīga iztika un Jums ir tiesības iesaistīties krimināllietas procesā ar blakus sūdzību.

Zaudējuma atlīdzība jeb sāpju nauda

Vai Jūs noziedzīga nodarījuma dēļ esat cietis jeb cietusi zaudējumu un vēlaties saņemt sāpju naudu? Vai Jūs vēlaties izvirzīt šo prasību krimināllietas procesā? Tas parasti ir iespējams (tā sauktā civilprasība krimināllietā). Taču Jums ir jāiesniedz konkrēta prasība. Ja Jūs vēlaties iesniegt prasību, tad darat to savlaicīgi, vislabāk jau no paša sākuma, sniedzot ziņojumu par noziedzīgu nodarījumu.

Protams Jums pastāv arī iespēja, izvirzīt prasību par zaudējuma atlīdzību jeb sāpju naudu kādā citā lietas procesā, tas nozīmē nevis krimināltiesā bet civiltiesā.

Abos gadījumos Jūs varat sniegt lūgumu tiesā, saņemt finansiālu atbalstu advokāta pakalpojumiem, ja Jums ir trūcīga iztika.

Kādas vēl ir manas tiesības?

Vai Jūsu veselība ir cietusi vardarbības rezultātā? Tad Jūs varat saņemt, balstoties uz likuma par cietušo atlīdzināšanu, valsts pabalstu, piemēram, kas attiecas uz ārsta jeb psihoterapeita pakalpojumiem, aprūpi ar palīglīdzekļiem (piemēram, staigāšanas palīglīdzekļiem, invalīdu ratiņiem) jeb pensiju pabalstu (piemēram ienākumu zaudējumu atlīdzināšanai). Jūs varat par to jautāt policijai pie ziņojuma sniegšanas. Policija var Jums palīdzēt sasaistīties ar citu iestādi.

Jūs varat griezties traumā klīnikā bez iepriekšēja iesnieguma, lai akūtas nepieciešamības gadījumā ātri un bez sarežģījumiem saņemtu psihoterapeita atbalstu.

Ja Jūs esat cietis no ekstrēmistu vardarbības jeb terorisma, tad Jūs varat prasīt finansiālu atbalstu no Tieslietu ministrijas. Tur Jūs varat visu uzzināt par priekšnosacījumiem un par procesa kārtību. www.bundesjustizamt.de (meklējamais vārds: pakalpojumi pilsoņiem → pabalsts smagos gadījumos).

Ja Jūs esat cietis no vardarbības mājas apstākļos, tad Jums iespējams pastāv vēl citas tiesības balstoties uz vardarbības aizsarglikuma. Jūs varat piemēram prasīt pirmās instances tiesā (ģimenes tiesā), lai vainīgajam jeb vainīgajai tiktu aizliegts, stāties ar Jums kontaktos. Sevišķu apstākļu gadījumā tiesa var Jums atļaut, ka vienīgi Jūs drīkstat uzturēties dzīvoklī, kurā Jūs līdz šim dzīvojāt kopā ar vainīgo personu. Nepieciešamos iesniegumus Jūs varat sniegt rakstiskā veidā pirmās instances tiesā jeb tur uz vietas atļaut pieņemt Jūsu iesniegumus. Jums nav nepieciešams meklēt pārstāvniecību pie advokātes jeb pie advokāta.

Iespējams pastāv arī prasība pret likumā noteikto nelaimes gadījumu apdrošināšanu. Tas var būt iespējams, ja Jūs esat strādājis jeb esat strādājusi savā profesijā, esat bijis jeb bijusi ceļā ar skolnieku klasi jeb augstskolas semināra grupu jeb esat velējis vai vēlējusies sniegt palīdzību citmā personām nelaimes gadījumos, kā rezultātā esat ticis ievainots jeb esat tikusi ievainota. Pārskatu par nelaimes gadījumu apdrošināšanu un profesiju biedrībām Jus varat atrast Vācijas likumā noteikto nelaimes gadījumu apdrošināšanas mājas lapā www.dguv.de (→ apdrošināšana → atbildība).

Ko nozīmē vainīgā-cietušā izlīgums?

Vainīgā-cietušā izlīgums ir bez tam domāts kā palīdzība noziedzīga nodarījuma cietušajam, lai varētu pārvarēt piedzīvoto netaisnību. Padziļinātāk kā parastā krimināllietas procesā, vainīgajam jeb vainīgajai pavisam konkrēti ir jānodarbojas personīgā sarunā ar jautājumu, kādu zaudējumu un kādu aizvainojumu viņa jeb viņas nodarījums ir izraisījis cietušajai personai.

Tas var attiekties uz materiālu zaudējumu, kuru cietušais ir guvis noziedzīga nodarījuma rezultātā, jeb uz dvēselisku aizvainojumu, uz personisku sāpinājumu jeb uz baiļu sajūtu, kura radusies noziedzīga nodarījuma rezultātā. Šī saruna parasti notiek piedaloties speciāli izglītotam starpniekam, pēc vēlēšanās arī bez personīgas tikšanās un tikai caur starpnieku.

Vainīgā-cietušā izlīgums netiek realizēts pret cietušā gribu un arī tikai tad, ja vainīgais jeb vainīgā nopietni vēlas, pārņemt atbildību par noziedzīgo nodarījumu. Piemērotos gadījumos vainīgā-cietušā izlīgums var palīdzēt cietušās personas konfliktu pašpārvarēšanai un mierizlīguma panākšanai. Bieži vien šo iespēju iesaka prokuratūra jeb policija. Taču tas neiekļaujas krimināllietas procesā un tiek realizēts ārpus šī procesa. Zināmās iestādēs strādā šiem gadījumiem paredzēti speciāli izglītoti starpnieki.

Tālāko informāciju par vainīgā-cietušā izlīgumu un par iestādēm, kuras piedāvā šo iespēju Jūsu dzīves vietas tuvumā, Jūs varat atrast piemēram interneta mājas lapās www.toa-servicebuero.de/konfliktschlichter jeb www.bag-toa.de

Bukleti un citas norādes

Informāciju attiecībā uz cietušā aizsardzību Jūs varat atrast interneta mājas lapā www.hilfe-info.de

Citu lietderīgu informāciju Jūs varat atrast arī sekojošos bukletos:

- „Cietušo ābece“
- „Man ir tiesības“
- „Vairāk aizsardzību vardarbībai mājas apstākļos“
- „Palīdzība konsultāciju jeb procesa izdevumu gadījumā“ mājas lapā www.bmj.de/Publikationen
- „Palīdzība personām, kuras cietušas no vardarbības“ mājas lapā www.bmas.de/opferentschaedigung

Nospiedums

Šo publikāciju izdod Federālā Tieslietu ministrija sabiedrisko attiecību darba ietvaros. Tā ir pieejama bez maksas un nav paredzēta pārdošanai.

Izdevējs:

Federālā Tieslietu ministrija

Sabiedrisko attiecību un pilsoņu dialoga nodaļa

11015 Berlīne

www.bmj.de

Dizains:

neues handeln AG

Druka:

MKL Druck GmbH & Co. KG

Ostbevern

Aktuālā versija:

2022. gada janvāris

Bukletu pasūtījums:

www.bmjv.de

Federatīvās Vācijas valdības bukletu sūtījums:

Pasta kastīte 481009

18132 Rostoka

Telefons:

(030) 18 272 272 1

Fakss:

(030) 18 10 272 272 1